

Wskazówki do Egzaminu - Historia i filozofia pracy z procesem

1. Najważniejsze pojęcia i filozofia psychologii procesu:

- koncepcja śniącego ciała, idea procesu.

2. Podstawy psychologii C. G. Junga:

- teoria kompleksu, finalizm, energia psychiczna, nieświadomość indywidualna i zbiorowa, indywidualizacja, archetypy, alchemia, symbol, amplifikacja, aktywna wyobraźnia, funkcje psychiczne, typologia, kompensacja, enantiodromia, funkcja transcendentna, synchroniczność, metoda terapeutyczna.

3. Taoistyczne podstawy idei procesu:

- podstawowe rozumienie Taoizmu: Lao Tse - Tao te King; Pisma Chuang Tsy; I Ching,
- pojęcia: Yin-Yang, cykliczna przemiana, Wu - Wei (nie-działanie), nieociosany kłoc; koncepcja energii - chi, Tai Chi, taoistyczna alchemia i yoga.

4. Idea procesu w alchemii:

- alchemia i indywidualizacja, fazy procesu alchemicznego, praca/opus, prima materia, alchemiczne "jajo", naczynie alchemiczne, Merkury, Hemafrrodyta, kamień filozoficzny, coniunctio, złoto etc.

5. Idea procesu w mitologii:

- idea przepływu i procesu w różnych motywach mitologicznych, związek mitu i śniącego ciała, struktura i wzorce w mitach, znaczenia mitów.

Wskazówki do egzaminu - Teoria Procesu

1. Paradygmat procesu:

Definicje procesu, związek procesu ze świadomością klienta i terapeuty, świadomość długo i krótko terminowa, świadomość sygnałów i komunikacji vs. świadomość ukrytych wzorców i znaczeń, przyczynowe i celowe aspekty procesu, konsekwencje dla nastawienia terapeuty wobec natury.

2. Orientacja na stan vs. orientacja na proces

Orientacja na stan i na proces w innych koncepcjach psychologicznych (np.: Jung, Gestalt, Rogers, NLP) w klasycznej i współczesnej fizyce, w zachodnich i nie-zachodnich systemach medycznych, konsekwencje dla postaw i technik terapeutycznych.

3. Struktura i dynamika procesów indywidualnych i grupowych:

– struktura procesu:

procesy pierwotne i wtórne, kanały (proste i złożone), kanały zajęte i niezajęte, progi i postaci progowe, osobiste i kulturowe podstawy progów.

– dynamika procesu:

metakomunikacja, przepływ świadomości, zasada zachowania informacji, przepływ informacji poprzez sygnały, podwójne sygnały jako wchodzące ze sobą w konflikt próby komunikacji ze strony postaci ze snu, kanały złożone vs. kanały połączone, przeniesienie, przeciw-przeniesienie i zaśnienie, teoria ról.

4. Podstawowe techniki terapeutyczne

- Techniki amplifikacji; rozwijanie sygnałów w kanałach niezajętych i zajętych
- Praca z progiem - rozpoznawanie progów i techniki pracy, świadomość kanałów na progu
- Techniki pracy z progiem w innych podejściach np.: praca z oporem w psychoanalizie, terapia Gestalt; podejście behawioralne (trening umiejętności); poznawcze (Ellis, Beck); NLP
- Metaumiejętności, przekonania terapeuty a proces terapii; postawa psychoterapeuty w relacji terapeutycznej, inne podejścia np.: psychodynamiczne; Rogers; Gestalt;

5. Teoria i meta-teoria w nauce, psychologii i medycynie:

paradygmaty i zmiany paradygmatów, znaczenie języka opisowego i ukierunkowania percepcji przez paradygmat; brak możliwości obserwacji wolnej od teorii i czysto empirycznej, zasada nieoznaczoności; rewolucyjne vs. ewolucyjne modele postępu naukowego, konsekwencje przyczynowego i finalistycznego punktu widzenia dla obserwacji empirycznej.

Wskazówki do egzaminu „Praca w kanale wizualnym.”

1. Psychologia Procesu

- Praca ze snem – metody psychologii zorientowanej na proces
- Sen z dzieciństwa i mit osobisty
- Praca z wtórnymi sygnałami w kanale wizualnym doświadczanymi w stanie czuwania
- Praca z bajkami i mitami – podejście psychologii procesu
- Praca z rysunkiem i twórczością plastyczną
- Lucid dreaming, widzenie peryferyczne, fantazje

2. Metody pracy ze snami wybranych szkół psychoterapeutycznych

- Freud: interpretacja snów
- Jung: interpretacja snów metodą psychologii analitycznej, sny i doświadczenia z dzieciństwa, aktywna wyobraźnia
- Perls: praca ze snami w terapii Gestalt
- M. Klein: interpretacja zabawy, a interpretacja marzeń sennych
- Moreno: Praca ze snem w psychodramie

3. Znaczenie bajek i mitów w psychologii

- Europejskie i pozaeuropejskie mity, baśnie, legendy
- Znaczenie mitów w teorii Freuda i Junga
- Umiejętność rozumienia mitów i baśni w danym kontekście kulturowym, w odniesieniu do historii przypadków, historii i mitu osobistego.
- Związek mitu i rytuału z psychoterapią.
- Wybrane podejścia do pracy z mitem i baśnią np.: Joseph Campbell, Jungowskie (James Hillman, Marie-Louise von Franz; Clarissa Pinkola Estes); Karl Kerenyi; Otto Rank; Bruno Bettelheim; Rollo May; Michael Meade; Malidoma Some

4. Biologia snu

5. Interpretacja rysunków, jungowska praca z mandalą, wizualizacja, terapia poprzez sztukę

6. Etnologia snów np. : tradycja Senojów, Aborygenów (linie snów; dreamtime), Indian Marikopa, Irokezów itp.

7. Sny i szamanizm: Wizje szamańskie (np.: Eliade; Black Elk), Vision Quest, Widzenie i Sztuka śnienia (Carlos Casteneda)

Wskazówki do egzaminu - Praca w kanale słuchowym

1. Rozróżnianie rodzajów informacji słuchowej

muzyka, mowa, parajęzyk, ludzkie wokalizacje nie związane z mową, zwierzęce wokalizacje, dźwięki naturalne i mechaniczne jako źródła informacji o procesie wtórnym; umiejętność rozróżniania sygnałów parajęzykowych jako odrębnych od kontekstu słownego; podkanały w kanale słuchowym.

2. Umiejętność określania informacji o strukturze procesu w oparciu o strukturę języka

informacja o procesie pierwotnym i wtórnym, progach, strukturze kanałów, postaciach ze snu i ich relacji wobec świadomości, krytyce wewnętrznej i zewnętrznej, metakomunikatorze + hipotezy i prognozy o kierunkach pracy i możliwe interwencje, myślenie symboliczne i wielokrotność znaczeń; styl komunikacji, a postaci ze snu.

3. Podstawy Teorii Komunikacji a Psychologia Procesu

Podejście komunikacyjne (G. Bateson; P. Watzlawick); podwójne sygnały, a treściowy i relacyjny aspekt komunikatu; składniki informacji, a relacje figur sennych; komunikacja analogowa i digitalna; ciąg interakcji i sekwencje zachowań; teoria podwójnego wiązania; dystans i sygnały rangi w kanale słuchowym.

4. Wiadomości o muzyce:

wykorzystanie muzyki w różnych kulturach i poprzez historię, jako środek dostępu do wtórnego materiału na poziomie indywidualnym i społecznym; metody amplifikacji procesu w muzyce; rozróżnienie pomiędzy pierwotną i wtórną muzyką; muzyka, a poziom esencji.

5. Podstawy muzykoterapii

Wskazówki do egzaminu - Praca w kanale ruchu

1. Teoretyczne i praktyczne koncepcje pracy z ruchem w psychologii zorientowanej na proces:

- podstawy filozoficzne, znaczenie ruchu w teorii kanałów, rozróżnianie pomiędzy pierwotnym i wtórnym ruchem, zajęтым i niezajętym kanałem ruchowym, ekspresja innych kanałów poprzez ruch; określanie progów i podwójnych sygnałów w ruchu, pod-kanały w kanale ruchu, amplifikacja sygnałów ruchowych; ruch terapeuty;
- wykorzystanie struktury języka w pracy z ruchem; techniki utrzymujące pracę w kanale ruchu; opis ruchu oparty o doświadczenie – unikanie ocen i znaczeń; unikanie świadomego wykorzystywania (bądź nie) interpretacji;
- środki bezpieczeństwa w pracy z ruchem.

2. Podstawowe koncepcje terapii ruchem i tańcem:

- praca: Marion Chase, Trudy Schoop, Mary Whitehouse i Joan Chodorow oraz porównanie tych systemów do idei pracy z ruchem w psychologii zorientowanej na proces;
- podstawowa wiedza o pracy Rudolfa Labana;
- podstawowa wiedza o DMT.

3. Tło historyczne i etnograficzne pracy z ruchem:

- plemienne tańce rytualne, tańce szamańskie, tańce naśladowujące ruchy zwierząt
- archetypowe wzorce ruchu np. wirowanie derwiszów, yoga, gesty społeczne, gesty rytualne itp.
- podstawowa wiedza o początkach, rozwoju i stylach tańca współczesnego.

4. Podstawowe zasady technik Budo

Wiedza o wybranych sztukach walki: t'ai chi, aikido, karate tło historyczne tych systemów

Wszystkie koncepcje powinny być studiowane w odniesieniu do pracy z ruchem w psychologii zorientowanej na proces. Powyższa wiedza jest niezwykle pomocna w kinestetycznym rozumieniu różnych systemów ruchowych.

Wskazówki do egzaminu - Praca w kanale propriocepcji

1. Teoria pracy z ciałem i symptomami fizycznymi w psychologii procesu

- związek snów i symptomów fizycznych
- praca z symptomem obecnym w aktualnym doświadczeniu
- praca z symptomem chronicznym (procedura pracy)
- głęboka praca z ciałem (techniki pracy i środki bezpieczeństwa)
- praca z osobami w śpiączce
- praca z osobami umierającymi
- symptomy fizyczne, a relacje
- choroby społeczne i cywilizacyjne

2. Podstawowe informacje o najważniejszych podejściach psychoterapeutycznych wykorzystujących pracę z ciałem oraz szkołach pracy z ciałem

- tło historyczne, paradygmat i cele pracy, stosowane metody, korzyści i ograniczenia, porównanie do pracy z procesem: Reich, Lowen, Boadella, Gestalt, Feldenkreis, technika Aleksandra, Rolfing, różne techniki masażu i inne wymienione w liście lektur

3. Psychosomatyka

4. Porównanie podstawowych założeń i metod oddziaływania różnych systemów medycznych:

- medycyna zachodnia, homeopatia, medycyna chińska, tybetańska, Ajurweda, shamanizm oraz porównanie do pracy z procesem

Wskazówki do egzaminu - Praca z relacjami

1. Podstawowe rozumienie pojęć i zasad zorientowanej na proces pracy z relacjami

- Poziomy pracy z relacjami: indywidualny, komunikacyjny, polowy, nastroju, społeczny;
- Pojęcia kanału relacji, przeniesienia, przeciwprzeniesienia, projekcji, identyfikacji projekcyjnej i zażnienia;
- Kanał relacji jako kanał złożony (różnica między kanałem relacji i kanałem świata)
- mit relacyjny, podwójne sygnały w relacjach, progi komplementarne i symetryczne, praca z konfliktem i oskarżeniem itp.

2. Wiedza o relacjach jako kanale przepływu informacji

- w kontekście sytuacji (relacji) terapeutycznej
- we własnych relacjach.
- postrzeganie relacji jako informacji o procesie (długoterminowym - aspekt mitologiczny relacji; krótkoterminowym - jak proces przejawia się w relacji w danym momencie).

3. Podstawowe rozumienie wybranych teorii i narzędzi terapii rodzin i pracy z relacjami:

- Terapia Strukturalna
- Terapia Strategiczna
- Terapia Komunikacyjna
- Szkoła Mediolańska
- Terapia Bowenowa
- Symboliczna terapia rodzin Whitakera
- Terapia Hellingera
- Terapia Gestalt
- Analiza Transakcyjna
- Teoria relacji z obiektem
- Praca z Genogramem
- Cykl życia rodziny

4. Relacja terapeutyczna

Podejścia: psychodynamiczne, behawioralno-poznawcze, humanistyczne – odniesienia do POP. Świadomość postawy psychoterapeuty i wybór podejścia do relacji terapeutycznej. Wielokrotność ról.

Wskazówki do egzaminów – Praca z odmiennymi stanami świadomości

- 1. Teoria zorientowanej na proces psychoterapii ekstremalnych stanów świadomości:**
koncepcja stanów ekstremalnych, kolektywne znaczenie stanów ekstremalnych, praca z ekstremalnymi stanami świadomości w POP; rozpoznawanie i opisywanie odmiennych stanów świadomości; koncepcja cieni miasta, praca z transem.
- 2. Psychopatologia**
 - Podstawowe systemy diagnostyczne ICD 10, DSM IV ; kryteria diagnostyczne głównych zaburzeń; różne teorie etiologiczne.
 - Diagnoza nozologiczna, a diagnoza w psychoterapii
 - Diagnoza w psychologii procesu.
 - Podstawy psychofarmakologii.
- 3. Wybrane teorie i podejścia pracy z ekstremalnymi stanami świadomości:**
 - Teoria relacji z obiektem
 - Podejście Behawioralno-Poznawcze,
 - Komunikacyjne,
 - Szkoła Mediolańska,
 - R.D. Laing;
 - Milton Erickson,
 - Stanislav Groff
- 4. Uzależnienia**
 - **podejście POP:**
Praca z uzależnieniem od substancji w POP; Zaburzenia odżywiania w podejściu POP; sny w relacjach; współ-uzależnienie; teoria kolektywnego znaczenia uzależnień
 - **inne podejścia:**
Behawioralne i poznawcze, medyczne metody leczenia uzależnień.
Bezpośrednie objawy występujące po zażyciu różnego rodzaju substancji odurzających
- 5. Praca z procesem z umierającymi, osobami w stanach stanami bliskich śmierci, doświadczeniami transpersonalnymi, duchowymi i szczytowymi.**
- 6. Psychoterapeutyczne wykorzystanie stanów transowych, etnopsychoterapia, szamanizm**
- 7. Etyczne i prawne zagadnienia pracy z osobami w ekstremalnych stanach świadomości. Organizacja psychiatrycznej służby zdrowia w Polsce.**

Wskazówki do egzaminu - Praca w kanale świata

1. Praca ze światem w psychologii procesu:

- pojęcia globalnego śniącego ciała i kanału świata
- kanał świata z perspektywy jednostki (świat jako jeden z sześciu kanałów przepływu doświadczenia)
- oraz z perspektywy globalnej lub polowej (jednostka jako kanał przepływu informacji dla grupy lub świata)
- techniki *Earth Based* i praca z kierunkami

2. Podstawy koncepcji kanału świata:

- **Mitologia:** mity o stworzeniu świata, koncepcja antroposa
- **Religia:** Taoizm, Hinduizm (Atman), Gnoza (Unus Mundus)
- **Psychologia porównawcza:** Jung, Freud, Adler, podejście egzystencjalne
- **Nauki przyrodnicze:** fizyka (teorie pola, hologramu, nie-lokalności, zasada nieoznaczoności); Biologia i Chemia (teorie ewolucji, hipoteza Gai, koncepcja pól morfogenetycznych)
- **Teoria systemów:** Systemy biologiczne i cybernetyka
- **Procesy synchroniczne:** I Ching, Jung o synchroniczności, Astrologia, Alchemia.

3. Zorientowana na proces praca z grupą i ze światem

- **Koncepcje:** globalne znaczenie jednostki, rodzaje rangi, rangi i przywileje, świadome używanie rangi; nieświadome używanie rangi - nadużycia – praca z traumą; zinternalizowana opresja; przemoc, terroryzm, facylitacja z pozycji mniejszości i większości, przywództwo, starszyzna;
- **Interwencje:** proces grupowy i praca z grupami; teoria ról, sygnały i kanały w grupie, struktura procesu, jak grupy śnią?, progi grupowe, hot spots, role duchy, duchy czasu i miejsca, procedura pracy z konfliktem, praca ze zjawiskami naturalnymi, wydarzeniami politycznymi, praca z jednostką w kanale świata, procesura pracy z nadużyciem; technika Open Forum, Worldwork, praca z grupą a praca wewnątrzna.

4. Psychoterapia grupowa, zasady organizacji, podstawowe zjawiska, techniki pracy z grupą oraz wybrane podejście (np. psychoanalityczne, orientacja tu i teraz –Yalom)

Wskazówki do egzaminu - Praca wewnętrzna

1. **Egzamin sprawdza umiejętności klienta w pracy ze sobą. Student powinien wykazać się następującymi umiejętnościami:**
 - Rozpoznawanie procesu pierwotnego i wtórnego we własnych sygnałach i strukturze języka.
 - Praca z podwójnym sygnałem w kanale niezajętym.
 - Rozpoznawanie progów + kierunek pracy
 - Zmiana kanałów
 - Metakomunikacja
 - Dostrzeganie na bieżąco znaczących wydarzeń i włączanie ich do pracy wewnętrznej

2. **Student powinien posiadać teoretyczną (a lepiej praktyczną) wiedzę z następujących obszarów:**
 - Medytacja zorientowana na proces
 - Metody - Earth Based
 - Praca z kierunkami
 - Praca na poziomie esencji
 - Joga
 - Wschodnie i zachodnie procedury medytacyjne i praktyki duchowe
 - Aktywna wyobraźnia